

Molts costos ha de tenir des del punt de vista econòmic i social el tema de l'estrès perquè, aquest mes, quatre de les patronals i els sindicats més grans d'Europa hagin signat un acord per combatre'l i, a més, n'anunciïn un altre d'imminent sobre l'assetjament i la violència laboral. L'estrès afecta un terç dels treballadors europeus de tots els nivells jeràrquics i causa unes pèrdues, en absentisme i despeses sanitàries associades, de vint mil milions d'euros. No és cap broma. Molt menys ho és la tragèdia d'Hondarribia, on Jokin, un jove que havia estat sotmès a un assetjament prolongat a l'escola, va decidir posar-hi fi per la via més trista i irreversible. Amb el tractament mèdic o psicològic, és possible identificar el nombre aproximat de persones que pateixen estrès, que pot tenir múltiples causes i d'origen molt divers; en canvi, l'assetjament, que també és causa d'estrès, sovint està amagat sota un vel de silenci, com ho estava anys enrere la violència de gènere.

Els especialistes ens han confirmat no només que les situacions d'assetjament a l'escola i a l'empresa estan relacionades, sinó que, en un percentatge significatiu, les víctimes adultes del mòbing laboral ho han estat prèviament del *bullying* escolar. I és que les coincidències són tantes que només l'edat dels protagonistes –amb el grau de maduresa i la intenció final corresponents–

Assetjament. De part de qui s'està?

MODEST GUINJOAN / JOSEP MARIA LLAURADOR

marca la diferència. Perquè es doni la situació d'assetjament cal que, d'entrada, hi hagi un assetjador –un *bull* (també és ben curiosa la coincidència amb els símbols d'alguns automòbils...)– i una víctima; i no hi és l'un sense l'altra. Sense entrar en el detall del caràcter malaltís de l'ambició, del sadisme o de la perversió de l'assetjador, potser no cal arribar a l'extrem d'alguns especialistes que creuen que tots som susceptibles d'esdevenir perseguïdors a causa de la pressió psicològica de l'actual organització del treball, sinó acontentar-nos amb el que diu Marie-France Hirigoyen, una de les més reconegudes en el tema, sobre el fet que hi ha perfils psicològics que hi són més proclius que altres. Tots ells veuen, en la dinàmica de funcionament de les empreses i institucions i en les pressions a què estan sotmesos els seus directius i empleats, l'entorn òptim perquè es produeixi aquesta malaltia laboral.

Una altra coincidència està en el paper del grup que és testimoni de la situació d'assetjament. A l'escola o a

la feina, els companys permeten que es produeixi, des del seu silenci atemorit i còmplice. Això si no és que, per la mateixa por o pel desig de ser socialment acceptats entre la majoria, s'afegeixen, amb acudits, comentaris o rialles, al linxament, públic i progressiu, de la víctima. I, com deien els pares desconsolats del Jokin, què hi feien els mestres i els pares dels nois assetjadors? També s'ho pregunten, respecte als empresaris o als superiors jeràrquics dels *bulls*, els treballadors –l'assetjament no respecta nivells jeràrquics– que, sense causa aparent, es tanquen en si mateixos, en un procés de desvalorització personal i professional. Malgrat la seva extensió, no resulta gens fàcil descobrir situacions d'assetjament, sobretot quan sembla que tenen la condició de normalitat. Quan hi ha una preocupació exclusiva pels resultats, quan es vol aconseguir l'èxit, la promoció o beneficis a qualsevol preu, quan hi ha una amenaça difusa que genera inseguretat entre les persones, la botiga, l'oficina, el departament o la classe poden convertir-se en una selva. Encara que el mercat econòmic es regeixi per la llei de la selva, les empreses també tenen una dimensió social i humana. Els empresaris i els directius dels assetjadors tenen, evidentment, una responsabilitat. I sobretot les víctimes, directament, i els contribuents, indirectament, n'acaben pagant els costos.